

If undelivered return to:
**"GLASILLO K. S. K.
JEDNOTE"**
 6117 St. Clair Ave.
 CLEVELAND
 The largest weekly in the
 Weekly in the 1004 N.
 of Am. Steve Vertin
 Sworn Circulation 143
 Issued every Wednesday
 Subscription rate:
 For members yearly \$8.54
 For nonmembers \$1.50
 Foreign Countries \$3.00
 Telephone: Randolph 628

GLASILLOKSK JEDNOTE

OFFICIAL ORGAN OF THE GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION

Entered as Second-Class Matter December 12th, 1923 at the Post Office at Cleveland, Ohio, Under the Act of August 24, 1912.

ACCEPTED FOR MAILING AT SPECIAL RATE OF POSTAGE PROVIDED FOR IN SECTION 1103, ACT OF OCTOBER 3, 1917. AUTHORIZED ON MAY 22, 1918.

Stev. 3. — No. 3.

CLEVELAND, O., 14. JANUARJA (JANUARY), 1925.

Leto XI. — Volume XI.

CLEVELANDSKIE VESTI.

Cernetova trgovina oropana. V petek 9. januarja, zjutraj, ob 9:50 sta stopila dva bandita, eden starejši, drugi mlajši v podružnico zlatarske trgovine Frank Cerne-ta na 922 E. 79th St. V trgovini se je nahajala sama Miss Jennie Marinko, ki je že več let zaposljena pri Mr. Cernetu. Bandita, ki sta prišla v trgovino, sta bila nenačadno surova. Starejši bandit je se gel z roko preko prodajne mize ter zapri Miss Marinko usta. Potem jo je zgrabil in potisnil v zagrajo odprtino, kjer so grafofoni. Tu jo je zvezal na rokah in nogah ter ji grozil če se premakne; vzel ji je tudi dragocen prstan. Poleg tega ji je prizel preko ust precej umazan robec. Dočim je en ločen pobiral dragocene ure kar s pestjo, je drugi stražil dekle. Pobrala sta iz registra \$118, in odnesli finih prstanov in ur v vrednosti \$3,500. Med ukradenim je tudi krasen diamantni prstan vreden \$600. Mr. Cerne je zavarovan v tej podružnici samo za \$1,000 proti ropu, kajti zavarovalnina te vrste je jaka draga. Po ropu sta se bandita odpeljala, in's težav je Jennie posrečilo oprostiti se vez.

Ponesrečen pri delu.

Dne 23. dec. se je pri delu v tovarni zlomil nogo sobrat Josip Russ, bivši večletni tajnik društva sv. Vida, št. 25 in bivši pravni odbornik K. S. K. Jednote. Sobrat Russ se zdravi na svojem domu ter je upati, da bo v par tednih zopet okrevl.

Smrtna kosa.

Umrl je rojak Frank Gregorič, star 43 let, stanjuč na 15010 Upton Ave. Padel je po nesreči doma na stopnicah in se smrtno nevarno poškodoval. Pokojnik je bil iz vasi Podklanc, fara Sodražica. Bil je član Waterloo Camp, W. O. W. Tu zapušča soprogina tri hčere, v starosti 10 do 17 let, ter dva brata. V starem kraju pa dva brata in pet sester. Pogreb se vrši v četrtek ob 8:30.

PRIREDITVE NASIH LOKALNIH DRUŠTEV.

Collinwoodčani pozor!

Društvo sv. Jožeta, št. 169, K. S. K. Jednote bo priredilo zadnjo nedeljo v tekočem mesecu (25. januarja), ob 7. uri zvečer v Slovenskem Domu velik družinski zabavni večer z banketom in plesom. Vstopnice bodo imeli naprodaj člani in članice društva; tako se bodo dobile tudi na večer pri blagajni.

Dne 15. februarja v Grdinovo dvorano.

Največje žensko društvo naše Jednote, društvo Marije Magdalene, št. 162 je najelo za 15. februarja Grdinovo dvorano za svoj plesni venček v korist nove cerkve sv. Vida. Na veselico že danes opozarjamо vse plesačeljne.

Plesna veselica društva sv. Vida

Tudi naši Vidovci (društvo sv. Vida, št. 25), so letos odvile. Na Belo nedeljo, dne 19. aprila se bo v Grdinovi dvorani zopet vse troj, ko se bo vršila velika plesna veselica označenega društva. Tiketi za to prireditve bodo razposlani vsem članom po pošti.

KRVAVO MAŠČEVANJE.

ŽENA USTRELILA NAPADCA Z DETETOM V NAROCIU.

Huntington, W. Va., 11. januarja. — V hiši tukajšnjega prodajalca zemljivšč. Tyson Cobb-a se je včeraj odigrala krvava žalolgra z tem, da je Cobbova žena ustrelila 42 letnega C. L. Rice-a, svoječasnega druga njenega moža; morilka je stara komaj 19 let.

Rice se je zgloboval v Cobbovi pisarni, ko je bila njegova žena sama doma. Dasiravno mu je zatrjevala, naj pride kasneje, ko se bo Mr. Cobb vrnil domov, usiljivec ni hotel oditi, ampak je celo naglo zaklenil vrata pisarne.

Mrs. Cobb je takoj sluhila, da jo hoče novodošlec napasti, vsled tega je s svojim detetom v naroci stekla v stransko sobo po možev samokres. Ko se ji je napadalec tudi v sobo priseljal, je oddala nanj več strelov, da je kmalu zatem umrl.

Aretirana morilka je natančno opisala ta krvav dogodek. Rekla je, da je v levici držala svojega otroka, med tem, ko je z dečkom oddajala strele. Te je izvršila iz maščevanja, ker jo je Rice že pred enkrat hotel napast.

Morilko so danes izpustili na svobodo, ko je položila \$10,000 varščine; tu se govorji, da ne bo nič kaznovana, ker je branila svojo čast.

STARODAVNO MESTO ODKRITO.

Los Angeles, Cal., 10. januarja. — Pri gradbi nove cest med državo Nevada in Arizona so nedavno blizu Thomas, Nev., naleteli na veliko podzemsko mesto, staro najmanj 2,000 let. Razvaline tega mesta se prostirajo kakih šest milij na dolgo in eno miljo na široko; sodi se, da je tu nekdaj živelokrog okrog 15,000 prebivalcev. Dosedaj so odkrili že 40 hiš in našli 11 človeških kostanjakov.

STANOVANJE SAMO ZA ŽENSKE.

New York. — Miss Vera Poggi bo dala predizidat sedanje poslopje Irvin Hall v moderno apartement hišo, kjer bodo lahko stanovale samo neporočene ženske. Dovoljeno jim bo imeti ptice, pse in mačke, toda ne moških. Vsaka stanovalka bo moralna pri selitvi obljubiti, da se toliko in toliko let ne bo poročila.

POVODENJ V LENINGRADU.

Leningrad, 7. januarja. — Včeraj in danes se je zopet pojavila velika povodenj v našem mestu, ker je voda narastila za osem čevljev čez svojo normalno mero. Vsled pretečih zaliarov je ves promet mesta ustavljen; ljudstvo beži prestrašeno na višje in bolj varne kraje.

NOVI GENERAL. PRAVDNIK

Washington, 10. januarja. — Namesto nedavno odstoplega generalnega pravdnika H. F. Stoneja je predsednik Coolidge danes imenoval Charles B. Warren-a, bivšega ameriškega poslanika za Mehiko; novi generalni pravdnik je po poklicu odvetnik.

GUVERNER V SKRIPCIH.

KANSAŠKI GUVERNER JE PREJEMAL PODKUPNINO.

Topeka, Kans., 10. januarja. — Prihodnji teden se bo nova zakonodajna zborovica bavila z otožnico napram guvernerju Jonathan M. Davis, vsled prejete podkupnine.

Vest o tem skandalu je te dni objavil list Kansas City Journal in zapriseženo izjavo, da je guvernerjev sin Russell prejel od bivšega bankirja Fred Collmana \$1,250, kojo svota je izročil svojemu ocetu, nakar je onega bankirja pomilostil neke kazni.

Mladi Davis se je sestal z bankirjem Pollmanom v nekem hotelu. Rekel mu je, da naj mu plača \$1,000, nakar ga bo njegov oče (guverner) pomilostil. Po prejemu te svote je prišel mladi Davis kmalu nazaj z listino o pomilovanju; nato je zahteval še \$250 podkupnine. Ves ta dogodek so opazovali časnikarski poročevalci in spravili stvar v javnost. Guverner Davis zatrjuje, da je vse to delo njegovih političnih sovražnikov.

TELEFONI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Nobena druga država na svetu se ne more ponašati s takim razvojem telefona kakor baš Zdržene države. V Evropi pride na 1,000 prebivalcev povprečno 12 telefonskih aparatorov; toda pri nas v Zdrženih državah pa znaša to število 131, oziroma 13.1 telefonov na vsaki 100 prebivalcev.

V mestih nad 50,000 stanovnikov je bilo 1. januarja, 1924 povprečno 177 telefonov na vsaki 1,000 prebivalcev. Znano obmorsko letovišče Atlantic City, N. J., prekaže glede največjega števila telefonskih naprav vsa druga mesta; v označenem mestu ima vsak 3 stanovnik po en telefonski aparat na svojem domu ali trgovini ali 36.6 na 100, oziroma 366 na 1,000 prebivalcev. Temu sledi mesto Omaha, Neb., z 284 telefonimi na vsakih 1,000 prebivalcev. Druga mesta imajo telefone na 1,000 stanovalcev: Pasadena, Cal., 275; Des Moines, Ia., 276; Lincoln, Neb., 262; San Francisco, Cal., 259.

Zelo obširno telefonsko omrežje je tudi v Cedar Rapids, Ia.; Minneapolis, Minn.; Portland, Oreg.; Topeka in Wichita, Kans. Mesto Chicago steže 238 telefonov na vsakih 1,000 prebivalcev, Boston, Mass., 222, in nekaj manj pa New York, ki je po številu telefonov na 43 mestu. Samo mesto New York ima več telefonov kot vse sledenča mesta skupaj: Berlin, London, Pariz, Liverpool, Rim, Antwerp, Bruselj in Shanghai.

Ze goričneno mesto Atlantic City se ponaša tudi z največjim številom javnih telefonskih govornilic: 8 na vsakih 1,000 prebivalcev, med tem, ko jih ima New York samo 5 na 1,000 stanovalcev.

Iz tak številk je dokazano, da je med vsemi telefonimi na svetu 63 odstotkov v Zdrženih državah; vse ovropske države tvorijo nadaljnih 26 odstotkov; dru-

RAZNE VESTI.

DOSEĐANJI DRŽAVNI TAJNIK

Združenih držav, Charles Evans Hughes je podal dne 10. januarja resignacijo, ki ima stopiti v veljavno dne 4. marca. Predsednik Coolidge bo imenoval na njegovo mesto sedanjega poslanika na angleškem dvoru Frank B. Kellogg-a.

— V Moskvi se je 8. januarja vršila važna konferenca med sovjetskimi visokimi uradniki in zastopniki ruskih kmetov. Komunisti so kmetom obljubili več pravice v političnem oziru, tako tudi več svobode pri narodnih volitvah.

— Prvo novo nemško križarico, zgrajeno po vojni, so spustili v vodo dne 7. januarja v Wilhelmshaven; ime te križarice je "Emden." Na podlagi sklepov verzalske mirovne pogodbe je Nemcem dovoljeno imeti samo šest bojnih ladij. "Emden" je ena izmed prvih novozgrajenih.

— Znani general John J. Pershing je bil dne 9. januarja častni gost mesta Santiago, prestolice čiliske republike; sprejeli so ga z velikimi častmi in mu pribedili stajah banket.

— Nejdaj predstavničevi so v Chicago. Te dni je polkaj Rooney aretriral nekega "taxi-cab" Šoferja, veleč mu, naj zapelje na bližnjo policijsko postajo. Šofer ga je sicer ubogal, toda ga je peljal dalje od postaje v neko samotno ulico, kjer mu je odvzel policijski znak in z avtomobilom odkuril dalje.

— Vest je pekla nekega neznanega bivšega farana kongreske cerkve v Sioux City, Ia. Tamošnji župnik je dne 12. januarja prejel od nekod pisma in bankovce za \$100. V pismu je pošiljalnik priznal, da je še kot deček nekot ukradel \$5 cerkevne denarja; zdaj to svoto vraca z narastlimi obrestimi vred.

— V Vladivostoku na Ruskem je te dni umrl ameriški kapitan Henry Wells, katerega so boljševiki lansko leto s silo odvedli z Wranglovega otoka.

— Iz Tiflisa na Kavkazu se poroča, da je ondi dne 10. januarja zmrljalo okrog 100 oseb; tako hude zime na pomnijo oni že več let.

— Ekstra! Ekstra! Iz Rima se poroča, da je bilo še le 11. januarja letos vojno stanje med Italijo in Francijo definitivno preklicano na podlagi verzalske pogodbe. Označeni dan je bilo izvoljenih nekaj delegatov, ki bodo sklenili med označenimi državama stalen mir.

— V Gallipoli, O., je dne 10. januarja umrla 73 letna Mrs. Caroline Deeds vsled nezrelega padca na domačem pragu. Pokojnica je že več tednov slušila smrt; radi tega si je že tedaj kupila krsto, izbrala pogrebce in duhovnika.

— V Chicagu je prvi 11 mesecev minulega leta vsled slabega žganja umrl 239 oseb; poleg tega je v istem času "moonshine" povzročil 151 umor, samomorov in drugih večjih nesreč.

— V Chicagu je prvi 11 mesecev minulega leta vsled slabega žganja umrl 239 oseb; poleg tega je v istem času "moonshine" povzročil 151 umor, samomorov in drugih večjih nesreč.

PREDZRNI ROPARJI.

BANDIJE ŅAPADILO SLOV. DUHOVNICA V ŽUPNIŠČU.

Chisholm, Minn., 3. januarja. — Zadnji čas se je izvršilo v tej okolici več ropov in tatvin pod "pokroviteljstvom" neke dobro organizirane družbe banditov. Gotovo najbolj držen roparski napad se je izvršil še sinoči v župnišču slovenske cerkve sv. Jožeta, kjer pastirje Rev. Frank J. E. Schirer.

— Za pozno, okrog 11:45 ponoc, če se je oglašil električni zvonec pri vrati označenega župnišča, Father Schirer, misleč, da ga nekdo kliče v kakemu bolnišnici, je odpril nato vrata. Koliko razčaranje, ko je pred seboj zazri tri roparje z načavljenimi samokresi; vsi banditje so imeli spodnji del obraza zakrit z robcem. Spoznavši nevaren položaj, je hotel župnik vrata na gloma zapreti, toda roparji so s silo udriči v sobo. Nato so župnika vrgli na tla in ga z vrvo zvezlali.

— Da bi svoj nameravani čin tem lažje izvršili, so spravili iz postelje še pomožnega župnika Enright-a, tudi njega zvezlali in vrgli na tla poleg župnika.

— Znani general John J. Pershing je bil dne 9. januarja častni gost mesta Santiago, prestolice čiliske republike; sprejeli so ga z velikimi častmi in mu pribedili stajah banket.

— Vladični Šofer, ležedeč na tleh v sprejemni sobi. Ko so se hišno odkrnilo Erno Vrille zaprli v njeno sobo, so pričeli krasti in pleniti po vseh sobah farovca. Pri tem so odnesli okrog \$150 cerkevne denarja. Da jih ni pri ropanju ovirala tema, so pričeli v vseh sobah električne luči. Ko so skoro celo uro stiskali po sobah, so se podali še v pritličje, da si privoščijo nekaj mašnegina vina, nakar so odnesli svoje pete.

— VOJNA ODŠKODNINA.

Pariz, 12. januarja. — Med delegati zavezniške finančne komisije je bil danes dosežen sporazum glede odplačila vojne odškodnine Zdrženim državam. Način odplačevanja je izdelan po Dawesovem načrtu. Nemčija bo morala torej povrniti Zdrženim državam vse okupacijske stroške in plačati tudi v državi New York je največ avtomobilov registriranih: 1,412,500; od teh je 1,186,300 potniških ali za osebno uporabo. California je na drugi najvišji stopnji z 1,821,480 avtomobili; izmed teh je 1,126,956 potniških. Na tretjem mestu je država Ohio z 1,237,000. Tej državi sledijo: Michigan, 877,453; Texas, 823,074; Massachusetts, 672,31

Društvena naznanila in dopisi

NAZNANILO.

Članstvo društva sv. Družine, št. 5, La Salle, Ill., se naznana, da je bil na seji dne 4. januarja za tajnika izvoljen brat Josip Spelič.

Kot novi tajnik, najprvo prosim one člane in članice, ki še niso poravnali društvenega asesmenta za leto 1924, da to v kratkem izvršijo. Tako so tudi prošeni člani, živeči izven mesta La Salle, da pošljajo svoje asesmente na tajnika in niko-gar drugega. Dolžnost vsakega člana in članice je, da plačuje redno vsak mesec svoje asesmente in sicer najkasneje do 20. Kdor ne bo tega vpošteval ali kdor ne plača mescnih prispevkov točno, se sam suspendira; pri tem niso krivi društveni odborniki. Važna opomba: Jaz ne bom hodil po hišah in opominjal: "Plaćajte asesment." Držate se Jednotnih in društvenih pravil. Ko pa član ali članica zbol ali se poskoduje, se še isto uro bolnega naznani pri društvu. Vposlavajte torej to moje naznani-lo in opomin. Izvršujte svoje dolžnosti napram društvu, jaz bom pa svoje, pa bo vse v redu.

S pozdravom, do vsega člana-stva našega društva.

Joseph Spelič, tajnik.

R. F. D. No. 1, La Salle, Ill.

Društvo sv. Janeza Krstnika, št. 11, Aurora, Ill.

Odborniki našega društva za tekoče leto so slediči:

Predsednik Martin Zelenček, podpredsednik Jernej B. Verbič, tajnik Josip Fajfar, zapisnikar August B. Verbič, blagajnik August C. Verbič, predsednik nadzornega odbora Viktor Jakšo, pregledovalca knjig Martin Zelenček, ml. in Mihail Ze- lenšek.

Društvo sv. Janeza Krstnika, št. 11, priporoča soglasno glavnim odbornikom na januarski seji, da bi delovali za podaljšanje polovične bolniške podpore, ne pa samo za šest mesecov. Društvo priporoča podporo do dne okrevanja ali do preminule zadnje ure (smrti). Iskreno želimo, da bi bil sleherni član ali članica pod okriljem centralizacije naše dične Jednote, ker le na ta način smo zavarovani do naših poslednjih dni.

Cenjeni odborniki! Ne prezrite te važne točke. Želimo vam mnogo uspeha pri tem za-rez potrebnem delu.

Dalje naznanjam žalostno nô-vico, da nam je nemila smrt ugrabila našega sobrata Alfonz Kesler-ja, v starosti 53 let. Umrl je 17. decembra, 1924, v Jolietu, Ill. Pogreb se je vršil 20. decembra s sveto mašo za-društvo. Naj v miru počiva!

Pozdrav.

Josip Fajfar, tajnik.

NAZNANILO.

Iz urada tajnika društva sv. Roka, št. 15, Pittsburgh, Pa., se naznana, da so bili na zadnji mesečni seji izvoljeni slediči uradniki za tekoče leto:

Predsednik George Verbanec, podpredsednik Frank Flajnik, tajnik Vinko Besal, 5406 Butler St., Pittsburgh, Pa., blagajnik Matija Jakša, bolniški obiskovalce Anton Curl, 1026 Springgarden Ave. N. S. Pittsburgh, Pa., predsednik nadzornega odbora Anton Curl, nadzornika Math Malich in Joseph Beljan, porotniki John Pavlesič, Anton Sunič in Andrej Hodnik, zastavonika Joseph Vlahovič, maršal Mihael Jugovič.

S pozdravom na vse članstvo, Vinko Besal, tajnik.

Društvo sv. Barbare, št. 40, Hibbing, Minn.

Naznanjam vsem članom in članicam, da so bili dne 14. de-cembra na glavni seji izvoljeni

v odbor za leto 1925 slediči so-bratje:

Predsednik Peter Sterk, pod-predsednik Josip Musich, tajnik George Muhvich, blagajnik Pe-ter Majerle, zapisnikar Louis Pucel, ml. bolniški nadzornik Peter Majerle, zastavonika Pe-ter Studohar, banderonože Jo-sip Petrič, Anton Petrič in Frank Strumbel, maršal Martin Božič, reditelj John Arke.

Obenem tudi prosim vse članove, da bi bolj redno prihajali na mesečne seje, ki se vrši vsa-ko drugo nedeljo v mesecu. S sobratskim pozdravom, George Muhvich, tajnik.

NAZNANILO.

Na jetni seji društva Marije Pomagaj, št. 78, Chicago, Ill., je bil izvoljen slediči odbor za leto 1925:

Predsednica Mary Kobal, pod-predsednica Jennie Stajer, taj-nica Julija Gottlieb, druga taj-nica Margaret Kure, blagajničarka Marija Gregorich, nadzornice Matilda Duller, Fany Mikuš, Anna Smid, ml. rayna-teljica Mary Mladič, društveni zdravnik Dr. J. Ursich, 1901 W. 22nd St.

Seje do meseca maja se vršijo vsako tretjo nedeljo popol-dne v cerkveni dvorani. Katere članice še niso plačale ali vrnila tiketa od igre "Miklova Zala," naj to storijo gotovo na januarski seji 18. januarja. S pozdravom do vsega čla-nista. Marija Blaj, tajnica.

Društvo Marija Čistega Spočeti-ja, št. 80, So. Chicago, Ill.

Tem potom naznanjam člani-cam omenjenega društva, da so bile izvoljene slediče članice v odbor za tekoče poslovno leto, 1925:

Predsednica Uršula Kučič, podpredsednica Mary Levk, taj-nica Louise Likovich, blagajničarka Agnes Mahovič, zapisnikarica Barbara Simčič, nadzornice: Margaret Stanko, Agnes Mergole, Mary Bertič. Mesečne seje se vršijo v cerkveni dvo-rani na 96th St. in Ewing Ave.

Obenem naznanjam, da imamo dne 25. januarja veselico v cerkveni dvorani, začetek ob 7. uri zvicer; veselica se vrši v proslavo 20 letnega društvene-ga obstanka; vsaka članica mora plačati \$1 v društveno bla-gajno, če se te veselice vdeleži ali ne, tako je bilo zaključeno na glavni letni seji.

S sosestrskim pozdravom, Louise Likovich, tajnica.

Društvo Marije Pomagaj, št. 119, Rockdale, Ill.

Naznanjam vsem onim člani-cam, katere niso bile na voljo na zadnji letni seji dne 14. decem-bra, da so bile tedaj izvoljene slediče uradnice za tekoče leto:

Marija Kastelic, predsednica; Margaretha Muha, podpredse-dnica; Terezija Zupančič, taj-nica; Frančiška Božič, podtaj-nica; Mary Bostjančič, blagajničarka.

S sosestrskim pozdravom, Jennie Zupančič, tajnica.

Društvo sv. Ane, št. 127, Waukegan, Ill.

Naše društvo je imelo svojo glavno sejo dne 23. decembra.

Te seje se je vdeležilo lepo število članic; na tej seji je bila tudi volitev odbora za leto 1925, izvoljene so bile slediče uradnice:

Predsednica Ana Artič, pod-predsednica Ana Kušman, taj-nica Frances Turček, zapisnikarica Frances Furlan, blagajničarka Frances Drobnič, nadzornice: Ursula Jerina, Frances Sveti in Mary Drobnič, poslana-ta Louise Caunt, vratarica Apo-nija Madrič, zastavonosilka Jessie Novak, društveni zdravnik Dr. Charles Dickeson.

S sosestrskim pozdravom, John Pintar, tajnik.

Društvo sv. Alojzija, št. 161, Gilbert, Minn.

Cenjeni sobrat urednik: Mo-geče mislite, da smo Minnesot-čani že vsi pomrli ali pozebli vsled te hude zime kakorim imamo kots tukaj, kajti toplo-mer večkrat kaže od 30 do 35 stopinj pod nivo. Vem, da takega sibirskega mrzla nimate tamkaj v vašem slavnem Cleve-landu, če vas prav včasih malo sapa podraži, da vam klobuk odvzame; pa naj je gotovo dočiti mandine okrog St. Clairia, da lahko brah nog steče na klobu-kom.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še bolj pleti, pa je upanje, da se bo kaj na spomličiš.

Posebnih novic vam ne pi-sem, ker je voj boj po starem pri nas; z delom smo še

PREKMURJE.

Spisal dr. M. Slavš
(Nedalečevanje.)

Ogrsko mirovno delegacijo v Parizu je vodil stari parlementarist grof Albert Apponyi. Na ogrske mnogočtevilne protipredloge, posebej glede Prekmurja, ki ga je zastopal prekmurski domacin prof. Aleksander Mikola iz Budimpešte, se mirovna konferenca ni osiral. Tako je postal Prekmurje do razvoda med Rabo in Muro definitivno jugoslovansko. Ogrski so se mu odpovedali, ko so podpisali dne 4. junija, 1920 mir v Trianonu (Le Grand Trianon), kakor se zove krasna palača v versailleskih vrtovih, izven značaja pravega versailleskega gradu, kjer se je podpisal nemški mir dne 28. junija, 1919.

Zanimive so številke ogrske uradne statistike, ker se iz njih vidi, kako je madžarizacija napredovala na škodo Slovencev in tudi Nemcev. Pripomijeta je da se le Slovenci silno množijo, tako da se jih veliko izseljuje v Ameriko. Madžari pa ostajajo glede rojstva v normalnem številu, madžarski kalvinci še celo pod normalnim številom. Tudi Madžari iz madžarskih delov Ogrske se ne selijo v Prekmurje, da torej tudi od tod ne prihaja pritok za madžarski živelj. Povrh pa so šteli veliko Nemadžarov za Madžare.

Kako se je pristranski štel, naj pokaže uradno štetje v nekaterih občinah.

Gerlinci, leta 1890, 560 Slovencev, nič Madžarov ali Nemcev; leta 1910, 544 Slovencev, 128 Madžarov in nič Nemcev; leta 1921, 674 Slovencev, 1 Madžar in 22 Nemcev. Tešanovec, leta 1890, 874 Slovencev, 16 Madžarov, nič Nemcev; leta 1910, 738 Slovencev, 144 Madžarov, nič Nemcev; leta 1921, 834 Slovencev, 13 Madžarov in dva Nemca. Motovilci, leta 1890, 383 Slovencev, nič Madžarov ali Nemcev; leta 1910, 282 Slovencev, 127 Madžarov; leta 1921 439 Slovencev, nič kovci, leta 1890, 187 Slovencev, Madžarov in dva Nemca. Ratno Madžarov in nič Nemcev; leta 1910, 57 Slovencev, 125 Madžarov in nič Nemcev; leta 1921, 170 Slovencev, nič Madžarov ali Nemcev. Bogojina, leta 1890, 736 Slovencev, 35 Madžarov, nič Nemcev; leta 1910, 57 Slovencev, 125 Madžarov; leta 1921, 170 Slovencev in 35 Madžarov. Bogojina, leta 1890, 736 Slovencev in 35 Madžarov; leta 1910, 651 Slovencev, 157 Madžarov; leta 1921, 859 Slovencev, 7 madžarov in en Nemec. Turnišče, leta 1890, 1,138 Slovencev in 67 Madžarov; leta 1910, 261 Slovencev in 961 Madžarov; leta 1921, 1,118 Slovencev, 19 Madžarov in 5 Nemcev. Kobilje, leta 1890, 870 Slovencev, 38 Madžarov; leta 1910, 41 Slovencev in 1,057 Madžarov; leta 1921, 1,029 Slovencev, 41 Madžarov in 41 Nemcev.

Poštevno značilno sta slučaja v Turnišču in Kobilju, kjer so prestavili kar po 900 ljudi iz rubrike Slovencev v rubriko Madžarov, kakor je pokazalo ljudsko štetje 31. januarja, 1921. Da so se ogrski števni uradniki v resnic samovoljno igrali s števkami, kaže dva kraja, kjer so leta 1890, napisali vse prebivalce za Madžare, leta 1910 pa našli tam samo 4 ali 2 Madžara.

Andrejci, leta 1890, 302 Madžarov; leta 1910, 385 Slovencev, 4 Madžari; leta 1921, 308 Slovencev in 3 Madžari. Krnici, leta 1890, 135 Madžarov; leta 1910, 140 Slovencev, 2 Madžara; leta 1921, 131 Slovencev.

Po tej pomanjkljivi statistiki je bilo v celiem ogrskem Prekmurju, od Mure do Rabe, leta 1890, ko so še Slovence šteli posebej 67,962 Slovencev, 789 Hrvatov, 107 Slovakov, 11,734 Nemec, 24,529 Madžarov in 232 drugih narodnosti. Istočasno je bilo leta 1910, ko so

Slovence in druge narodnosti skupaj šteli, in torej teh malenkostnih 232 drugih narodnosti iz leta 1890 pri skupnem številu Slovencev leta 1910, ni treba upoštevati: 72,287 Slovencev, 165 Hrvatov, 7 Slovov, 38 Slovakov, 5 Rumunov, 10,151 Nemec in 83,263 Madžarov.

Pri skupnem številu prebivalstva 105,343 leta 1890, je torej bilo 67,952 Slovencev ali z 789 Hrvatov 68,741 Jugoslovjanov nasproti 24,529 Madžarov. Leta 1910, pa je bilo 115,916 prebivalcev, izmed njih 72,287 Slovencev ali s 165 Hrvatov in 7 Slov. 72,469 Jugoslovjanov in 83,263 Madžarov. Ce se prištejemo radgonsko Prekmurje zraven, imamo leta 1910, po pristranski uradni statistiki na vsem tem ozemlju, ki bi ga morali dobiti, 74,635 Jugoslovjanov, 33,263 Madžarov in 13,321 Nemec, torej skupaj 121,119 prebivalcev.

Avtstria je dobila od tega ozemlja radgonsko Prekmurje in dvecej ponemčeni župniji rabskega Prekmurja, ob bivši Štajerski meji (Dobra in Rabški Sv. Martin). Ogrska pa je dobila tri katoliške slovenske župnije rabskega Prekmurja (Dolnji Štak, Gornji Štak in Štefanovci) in mestno župnijo Monošter (Sv. Gothard) ob Rabi, kjer so Slovenci, Nemci in Madžari ter nekatere mješane krajev po vzhodni meji ogrskega Prekmurja, kjer je malo Slovencev, ki jih je zahtevala jugoslovanska delegacija, da se zasigura Dolnja Lendava, ki je zdaj preblizu državne meje in vsled tega izpostavljanja ogrskim vpadom.

Ozemlje, ki se je prisodilo Jugoslaviji, obsegata okroglo 970 kilometrov; od izliva Kučnice v Muro do izliva Ledave v Muro je 48 kilometrov zračne črte, od Mure do severne točke (brég sv. Katarine) na razvodniku med Muro in Rabo pa 38 kilometrov; najoddaljenejši točki sta vrh 400 pri Sv. Ani na "Igu" in izliv Lendave v Muro, od severozapada na jugovzhod v razdalji 62 kilometrov.

V tem jugoslovanskem Prekmurju je bilo po ogrski statistiki iz leta 1910 skupaj: okrog 90,000 prebivalcev, in sicer 68,000 Slovencev, 20,000 Madžarov in 2,000 Nemcev, po veroizpovedi 65,000 katoličanov, 24, evangeličanov, 23,000 luteranov in 1,000 kalvinov in 1,000 izraelitov.

Po ljudskem štetju 31. januarja, 1921 pa je skupaj 92,416 prebivalcev in sicer 74,447 Slovencev, 14,435 Madžarov, 2,081 Nemcev, 763 Srbohrvaton, 65 drugih Slovanov, 42 Arnavton, 24 Italijanov, 5 Rumunov in 564 drugih narodnosti, po verouzvedi 66,414 rimskih katoličanov, 24,754 evangeličanov, 542 izraeliton, 447 pravoslavnih, 142 muslimanov, 11 grških katoličanov, en druge veroizpovedi in pet brezvercer.

(Dalej prihodnjic)

Rcv. Franc Pengov, prof.
Nekaj za naše pre-

mogarje.

Velik del naših ljudi nastran Oceana je premogarjev. Globoko pod zemljijo rijejo ti krti v cloveški podobi. Nam, ki se vedno gibljemo in delamo le na božjem soncu, se sedeži živokopani. Saj tudi so; še globlje, kot jih bodo enkrat zagreblji. Vendar jih mi radi tega bolj pomilujemo, kakor se sami. Špočetka jih je le skrb za vsak danji kruh pognači v jame. Ko bi bili dobiti kako drugo primereno plačano delo na vrhu, bi jih ne bile one požrele. Pozneje so se jih tako navadili in jih vratili, da rajši v njih delajo kot na vrhu. Vsekakor je njih delo, brez ozira na nevarnost, težko, naravnost suženjsko. Kakor je res, da ne clovek najteje in najbolj težko delo delo na vrhu, bi jih smo tako navadi, da mu je dolg čas, ako nimam z njim opraviti, tako je tudi res, da mu gre lažje od rok, če pri njem ne delujem.

3. Kaj je iz premoga izdelava. Premogove derivata, to je tisto kar se iz njega prideluje, smo mimogrede pravkar omenili. Oglejmo si njih vpravobo nekoliko boljše.

je le telesne sile, temveč je tudi duh obvinda. Najbolj težko delo na ta način postane cloveško. Da tudi takim premogarjem njih suženjsko delo spremenimo v cloveško, bomo v naslednjem nekaj spregovorili o premogu. Ko bodo videli, da je premog, ki ga kopljajo, ne zalažajo samo peči, ampak pravljajo material še za marsikaj drugega, koristnega in lepega, se bodo po težkem delu samozavestne zopet zravnali in dvignili k luči ter hiteli k svojim družinam.

1. Kaj je premog.

Sedaj se prišteva med rudnine. Toda Bog zna pred koliko tisočletji ni bil rudnina, temveč rastlina. Torej je okamenel les. Pri mlajšem, rujavem premogu se to je jasno vidi. Mej rujavim Šentjanškim premogom na Dolenjskem se na primer večkrat dobijo kosi, o katerih na prvi pogled ne ves, ali je les ali kamen. Prav dobro se še pozno dresne žile. Le teža prica, da je že precej okamenel les. Pri trdem premogu, antracitu, se to ne opaža. Videti je popolni kamen. A najbrž je bil proces isti, le da ga je narava že dovršila. Vse kaže, da ves premog ni drugega kot proizvod počasnega razkravjanja pravdavnih rastlin, v prvi vrsti pravotnic, preslic in lisičnjakov. Pri antracitu se je to pretvarjanje že zavrsilo, pri rujavem premogu je v teku, pri šotu je v početku. Antracit je skoraj čist ogljenec, medtem ko vsebuje druge vrste premoga več ali manj plinov.

2. Kaj vsebuje premog.

Dolgo se je premog smatral samo za kurivo in se tudi samo za to rabil. Napredovala kemija pa je dognala, da to zdelači res. Premog ima toliko drugih velevalnih koristnih snovi v sebi, ki se dajo izločiti, da je naravnost velikanska škoda, če se ga rabi samo za kurivo, kadar se ga je toliko časa. Ako segreješ v dobro zaprti železni retorti, razkrojilnem aparatu, 1,000 kilogramov srednjega premoga do 1,300 stopinj Celzija, dobija iz njega kakih 300 kubičnih metrov plina. Ta surovi plin je zopet zmes 47 odsto metona (močvirskega plina), 9 odsto oglenčevega okisa, 5 odsto drugih oglenčevih vodonov, 1 do 2 odsto oglenčeve kisline in kakih 30 odsto vodenca. V surovem plinu so pa še razne druge snovi, ki igrajo veliko vlogo na raznih poljih cloveškega znanja in stremljenja. Iz njega se prideluje: katran, amoniak, žveplo in se več drugega.

Iz ene tone premoga se da izloči 50 kilogramov katrana, 8 kilogramov z amoniakom nasičene vode, 8 kilogramov cyanočevega blata, 8 kilogramov čistilne mase z žveplom in 2 kilogramov grafita. V retorti pa ostane 700 kilogramov koksa. O nadaljnih proizvodih iz teh premogovih snovi bomo spodaj obširneje govorili. Tu smo le mimo gred omenili, da čitatev je, koliko dragocenih snovi je šlo s premogom že brez haska v pet in z njimi koliko vrednosti.

Vzmemimo na primer Nemčijo, ki ima zlasti v Ruhru in prej tudi v Sleziji bogata premogova polja. Pred vojno se je tam nakopal 34 vagonov premoga na minuto. Ko bi se ta vas porabil za kurivo, bi šle 15 do 20 odsto njegove vrednosti brez vse koristi v pepel. To se pravi, da bi z njim zgorelo 600 do 700 nekdajšnjih visoko stojecih nemških mark. Pri produktu ene minute je to vsekakor velika zguba in škoda na narodnem premoženju. Ko bi vse to skromno kruh pognači v jame. Ko bi bili dobiti kako drugo primereno plačano delo na vrhu, bi jih smo tako navadi, da mu je dolg čas, ako nimam z njim opraviti, tako je tudi res, da mu gre lažje od rok, če pri njem ne delujem.

3. Kaj je iz premoga izdelava. Premogove derivata, to je tisto kar se iz njega prideluje, smo mimogrede pravkar omenili. Oglejmo si njih vpravobo nekoliko boljše.

4. Premogovi derivati in industrija.

Iz grafita, ki se ga dobija iz ene tone premoga dva kilograma, izdelujejo oglene palice za obločnice, elektrode za galvanske elemente in izvrstne, takovane pasavskie topilnike. Komur je pomen in vporaba vsega tega znana, on ve, kolikogar pomena je ta derivat. Se večje vrednosti je zgoraj omenjeno evanovo blato, ki bi zaslužilo kako bolj častno ime, iz njega napravljajo razne spojine za galvanske kopeli in pridobivanje zlata. S pomočjo takih cyanovih spojin so dobili samo iz afriških zlatih rudnikov zlata v vrednosti sto in sto milijonov in sicer iz materiala, ki je bil popolnoma mrtev in brez vrednosti. Iz amonijakov vode se prideluje važno umetno gnojilo, amonijakov sulfat.

Najvažnejši premogovi derivati je pa katran. Kar je človeško bistromost s pomočjo raznih čudovitih aparativ v zadnjih štiridesetih letih iz te žmiraste tvarine pričarala na dan, spada skoraj v deželo bajk in čudes. Ako destiliramo, prekapamo katran s topoto do 180 stopinj Celzija, dobimo lahka olja: bencol, boluel, ksilol, od 180 do 250 stopinj Celzija pa težka olja, na primer anilin iz njega. Iz teh premogovih otrok (derivativov) proizvajajo danes vse barve solnčnega spektra od rdeče preko pomarančne, rumene, zelene, modre, indigaste, pa do vijoličaste, in sicer v nad 2,000 različnih (niansah). Ta barvila rabijo v najrazličnejši svrhi. Z njimi barvajo svilo, bombaž, volno, papir itd. v neizmerni mnogolikosti, poslužuje se jih umetna obrta, zlasti tiskarstvo v čudopolne efekte. Take barve so alizarin, rdeča nadomestilo za nekdanji brošč; nič manj važna in intka, lepa modra barva, ki jo je se stavit leta 1897. kemik Basyer. Druga barvila so na primer fuksin, Sudan, eozin in se ne bo drugih takovih azo-barvivil.

Pa ne samo oziroma razveseljujejo potomci premoga, ampak dajejo tudi važna zdravila. Iz katrana delajo fenol ali karbolon, ki je tako važno antisepčno sredstvo pri ranah, ravnavno tako sta bencol in salicilin akislina važni razkužili, ki ju uporabljajo tudi pri notranjih bolezni. Za čiščenje ust izdelejajo iz katrana thymol, ki se nahaja v naravi v timjanu ali materni dušici.

Iz toluola proizvajajo tudi saharin, znano močno sladilo za jedi in zdravila, ki ga rabijo zlasti diabetiki, ki ne smejo uživati trsneg ali pesnega sladkorja.

Iz katrana so dajje različni — idi in — oli, na primer antipirin, fenacetin, acetanilid (antifebrin) asaprol, salol in drugi, ki jih rabi moderni človek, kadar ga boli glavja ali trpi na nevraigiji ali drugač. Tudi priljubljeni lizol spada v srednjem.

Se nos ne odide brez daru iz družbe katrana, kajti iz njega izdelujejo najrazličnejše dihalne: vonjavo vijolice, vrtlice, heliotrop, jazmina, kumarina (prvence) in še mnogo drugih, ki se jih poslužuje parfumerija. Iz tega kratkega izleta po deli premoga in njegovih derivativov smo že spoznali celo množico prekoristnih in dragocenih snovi, ki jih skriva v svojem naraju ta sicer tako umazana in skromna tvarina. Mnogi mislimo, da s temi snovmi katrana zakladi še od daleč niso izdepani, ampak da bodo rodovi, ki pridejo za nami, dobili iz njega še dragocenjejše snovi, morda celo kruh v mesu (?).

Vse prvine, ki so v kruhu in mesu vsebuje tudi premog, menimo ti fantasti, zakaj bi se ne moglo posrediti, da bi ju napravili iz njega.

Brez dvoma je premog kot ede brezpetljivih otrok (derivativov) eden izmed najdragocenjših darov božjih za cloveka; zato ga nazivamo po vsej pravici

"črni demant." Zato pa je bilo tudi zelo pametno, da so ustavili pred leti v mestu Muehlheim ob reki Ruhri poseben zavod za preiskovanje premoga in njegovih derivativov ter pridobili za njegovo vodstvo enega najizbornnejših kemikov v tej stroki, profesorja dr. Franc Fischerja.

5. Množina premoga

na svetu.

Da premog je oziroma mnogih otrok, ki njemu niso na videž, prav nič podobni. Z napredkom kemije se mu bodo še posmogni. Vprašanje je le, če ne bodo premogovni skladni v dolegnem času izdepani. Ta bojazni se mnogokrat izraža. Zanimivo bi bilo tedaj vedeti, koliko je približno še premoga v naročju zemelje. Zanimivo bi bilo to vedeti, pravim, ker v resnici nihče ne ve. Vsa to zadržava ugibanja so res le ugibanja. Prvič nam niti zdakeva niso že znana vsa premogovna polja.

Ob pričetku svetovne vojske, leta 1914, je zaposlovala ta tovarna nad 200 kemikov, 150 inženirjev, 900 trgovskih uradnikov in nad 8,000 delavcev. Tovarna ima 220 hektarov zemljišča, zazidanih je 411,200 štirinajstih metrov in sicer stoji gor: 450 tovarniških stavb, 656 delavskih in 108 uradniških stanovanj. Na leto porabi tovar

K. S. K.

Jednota

Ustanovljena v Jolietu, Ill., dne 2. aprila 1894. Inkorporirana v Jolietu, dne 12. januarja, 1898.
GLAVNI URAD: 1004 N. CHICAGO ST., JOLIET, ILL.

Solventnost aktivnega oddelka znaša 100.18%; solventnost mladinskega oddelka znaša 121.43%.

Od ustanovitve do 1. decembra, 1924 znaša skupna izplačana podpora \$243,962.00.

GLAVNI URADNIK:

Glavni predsednik: Anton Grdin, 1053 East 62nd St., Cleveland, Ohio.

I. podpredsednik: Matt Jerman, 332 Michigan Ave., Pueblo, Colo.

II. podpredsednik: Anton Skubic, P. O. Aurora, Minn.

III. podpredsednik: Mrs. Mary Prisland, 1034 Dillingham Ave., Sheboygan, Wis.

Glavni tajnik: Josip Zalar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.

Foto: Mimo tajnik: Steve G. Veltin, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.

Duhovni vodja: Rev. Luka Gladek, 395 So. Second St., Steelton, Pa.

Vrhovni zdravnik: Dr. Jos. V. Grahek, R. 303 Amer. State Bank Bldg.

600 Grant St. at Sixth Ave., Pittsburgh, Pa.

NADZORNJI ODBOR:

John R. Sternberg, 174 Woodland Ave., Laurium, Mich.

Martin Kremesec, 2004 Coulter St., Chicago, Ill.

Frank Tremush, 42-48th St., Pittsburgh, Pa.

RAVNI ODBOR:

John Dechman, Box 529 Forest City, Pa.

John Murn, 42 Halleck Ave., Brooklyn, N. Y.

John Butkovich, 1201 So. S. Fe Ave., Pueblo, Colo.

UREDNIK: "GLASILO K. S. K. JEDNOTE": Ivan Zupan, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Telefon: Randolph 628.

Vsa pisma in denarne zadeve, tikojoče se Jednote naj se posiljajo na glavnega tajnika JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill., dopisno, društvene vesti, razna nazznala, ogisse in naravnico pa na "GLASILO K. S. K. JEDNOTE", 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

URADNO NAZNANILLO.

Društvo sprejeto v centralizacijo.

Društvo Marije Čistega Spocetja, št. 85, Lorain, O., sprejeto v centralni bolniški oddelek dne 14. decembra, 1924.

Za glavni urad K. S. K. Jednote,

JOSIP ZALAR, glavni tajnik.

Imenik krajevnih dr. K. S. K. J. in njih uradnikov.

ŠT. 1.-DRUSTVO SV. STEFANA/lo v mesecu ob 2. uri pop. v prostorih Math Prijanovića.

ŠT. 17.-DRUSTVO MARIE PO-

MOĆNICE, JENNY LIND, ARK.—

Preds. Alois Kerlikar, 1-8-a R. 3.

St. Bolniški tajnik John Gottlieb,

1845 W. 22nd St. Redna seja se vrši vsako prvo soboto v mesecu v cerkvini dvoranji

cerkve sv. Stefan.

St. 2.-DRUSTVO SV. JOZEGA, JOLIET, Ill.—Preds. John Kramer,

1614 Cora St. Tajnik John Plut,

12015 N. Hickory St. Blagajnik Ant.

Glavan, 1119 N. Broadway. Seja se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu v starji soli.

St. 3.-DRUSTVO VITEZOV SV. JU-

RJA, JOLIET, Ill.—Preds. Joseph Kiepec, 300 Woodruff Road. Tajnik John Joseph Panian, 1001 N. Chicago St.

Blagajnik Joseph Jerman, 901 N. Hickory St. Meseč. seja se vrši vsako

drugo nedeljo v stari soli.

St. 4.-DRUSTVO SV. CIRILA IN METODA, TOWER, MINN.—Preds.

Joseph Oblik, Sr., Box 1162, Soudan, Minn. Tajnik Fr. Schweiger, Box 835, Soudan, Minn. Blagajnik Joseph

Kraljev, 605, Soudan, Minn. Redna seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu v cerkvini dvoranji v Towerju.

St. 5.-DRUSTVO SV. DRUZINE, LA SALLE, Ill.—Preds. Alois Bedenko st. R. 1. Edwards ave. Tajnik Jon. Splichl, 1 Vincas Ave. Blagajnik Joseph Gende, 70-2nd St. Redna seja se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu v slovenski cerkvini dvoranji.

St. 7.-DRUSTVO SV. JOZEGA, PU-

ECHO COLO.—Preds. John D. Butkovich, 1201 S. Santa Fe Ave.

Tajnik John Germ, 817 East "C" St.

Blagajnik Peter Culig, 1227 S. Santa Fe Ave.—Redna seja se vrši vsako

prvo v tretoj nedelji v mesecu ob 9.

uri zjutraj v lastni dvoranji.

St. 8.-DRUSTVO SV. CIRILA IN METODA, JOLIET, Ill.—Preds. Fr.

Terlep, 1407 N. Hickory St. Tajnik

Matthew Buchar, 700 N. Broadway.

Blagajnik John Khal, et., 1205 N.

Hickory St. Redna seja se vrši vsako

tretjo nedeljo v stari soli cerkev sv. Jozefa.

St. 10.-DRUSTVO SV. ROKA, CLINTON, IOWA.—Preds. John Stefanić, 608 Pearl St., Lyons, Iowa. Tajnik in blag. John Tancik, 609 Pearl St., Lyons, Iowa. Redna seja se vrši vsako

drugo nedeljo v mesecu v stari soli.

St. 11.-DRUSTVO SV. JANEZA KRST., AURORA, ILL.—Preds.

Martin Zelenšek, 54 Forest Ave. Taj-

nik Josip Fajfar, 580 N. Broadway. Bla-

gajnik Aug. Werbich, 491 Aurora Ave.

Seja se vrši vsako prvo nedeljo v me-

secu v dijanovski dvoranji dr. sv. Janeje.

St. 12.-DRUSTVO SV. JOZEGA, FOREST CITY, PA.—Preds. John Dechman, Box 529. Tajnik Fr. Zidar, Box 672. Blagajnik Gregor Vrhov-šek, Box 508. Redna seja se vrši vsako

drugo nedeljo v mesecu v stari soli.

St. 14.-DRUSTVO SV. JANEZA KRST. BUTTE, MONT.—Predsednik

Charles Prelesnik, 511 Watson Ave.

Tajnik John Malerich, 1800 E. 2nd St.

Tajnik John Tekavec, 422 Wai-

son Ave. Redna seja se vrši v društveni

dvoranji vsako tretjo nedeljo v mesecu.

St. 15.-DRUSTVO SV. ROKA, PITTSBURGH, PA.—Predsednik

Geo. Verbanec, 1402 First St. N. S.

Tajnik Vinko Besal, 5406 Butler St.

Blagajnik Math Jakša, 5321 Carnegie

Ave. Bolniški obiskovalec Anton

Curt, 1028 Springgarden Ave. N. S.

Seja se vrši vsako tretjo nedeljo v mesecu v K. S. Domu.

St. 16.-DRUSTVO SV. JOZEGA, VIRGINIA, MINN.—Preds. Math

Priyanović, 115 Chestnut St. Tajnik

Jos. Jakše, 108-5th St. South. Bla-

gajnik Math Jakše 113—1st St. Bi-

blagajnik Math Jakše 113—1st St. Bi-

LIFE AND LABORS
of
Rt. Rev. FREDERIC
BARAGA,

First Bishop of Marquette, Mich.
TO WHICH ARE ADDED SHORT
SKETCHES OF THE LIVES AND LA-
BORS OF OTHER INDIAN MISSION-
ARIES OF THE NORTHWEST.

BY
P. CHRYSOSTOMUS VERWYST,
O. F. M.,
OF LOS ANGELES, CAL.

In 1808, and its first Bishop, Rt. Rev. B. Flaget, a Sulpician, consecrated by B. Carroll in 1809. In 1832 Bardstown contained a large Cathedral, a college and a seminary. There was also a Dominican monastery at St. Rose, and nearby a convent of Dominican Sisters, of whom fifteen were professed members of their Order. In Nazareth, about three miles from Bardstown, was a convent with seventy Sisters and 100 boarding scholars. The community had charge of several Catholic schools throughout the diocese. There was, moreover, a convent of Loretto Sisters at Loretto, Washington County, containing 100 professed sisters. The diocese embraced Kentucky and Tennessee; a part of Indiana and Illinois was for a time attached to the diocese as a missionary district. Bishop Flaget had a Coadjutor, Rt. Rev. Bishop David. There were about twenty priests and twenty-five churches in the diocese. Out of a total population of 1,872,923 there were about 25,000 Catholics belonging to Bardstown and 5,000 in Illinois belonging to St. Louis.

This was partly due to the fact that Catholics had fought gallantly side by side with their Protestant fellow-soldiers in the great struggle for liberty and independence. Moreover, it could not be denied that the colonists would never have achieved their independence had not Catholic France helped them in the hour of supreme need. Another circumstance aided this revolution of feeling toward the Catholic Church. About the middle of the present century thousands upon thousands of Catholic immigrants from Ireland and Germany poured into our country, settling principally in the Eastern, Middle and Western States. The American people gradually became more and more acquainted with these people, their religious principles, their industrious and law-abiding ways, and no prejudice and bigotry gave place to a more liberal and enlightened attitude toward their Catholic fellow-citizens. At one time, it is true, the Know Nothings, and very recently the American Protective Association, endeavored to rekindle the fire of bigotry and blind hatred against Catholics, but with poor success, for such anti-Catholic movements are too much at variance with the tolerant and enlightened sentiments of the great mass of our American people of today. The attempt to transplant Irish and Canadian Orangeism to American soil was a failure.

Prior to 1790 the Catholics of the original thirteen colonies were subject to the ecclesiastical jurisdiction of the Vicar-Apostolic of London, England. In 1790 the See of Baltimore was erected and Rt. Rev. John Carroll was consecrated first Bishop of the United States in the Chapel of Lulworth-Castle, England. The number of Catholics kept on increasing, and so in 1808 the dioceses of New York, Boston, Philadelphia and Bardstown were erected, and Baltimore made an Archdiocese and the Metropolitan See of the United States. In the South Catholicity made but little progress; in 1796 the total number of Catholics, exclusive of Florida and Louisiana, was about one thousand.

The archdiocese of Baltimore comprised, in 1830, Maryland, Virginia and the District of Columbia. Maryland contained a Catholic population of 70,000. They were, as a rule, poor in earthly goods, but good, practical Catholics. Virginia had 4,000, and the District of Columbia 1,000, making a total of 75,000 for the archdiocese. At Emmetsburg was the mother-house of the Sisters of Charity, in Georgetown a Convent of the Visitation, and in Baltimore another of Carmelite nuns. It was in St. Mary's County that Lord Baltimore started his Catholic colony in 1632. The Catholics in this and St. Charles County were poor and their land unproductive. Their churches were cheap, wooden structures, attended occasionally by priests from other parts, as the people were unable to support a resident priest.

In the District of Columbia there were some Catholics at Washington, Georgetown and Alexandria. Washington had

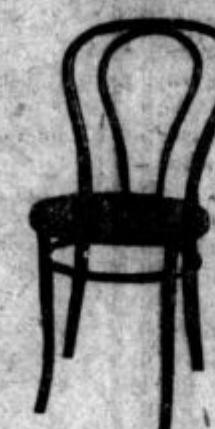
two churches, one of them large, the other small. In Georgetown were likewise two churches and a Jesuit college. Out of a total population of 1,211,272 in Virginia in 1832, scarcely 4,000 were Catholics. Most Rev. James Whitfield had charge of the archdiocese, 1828-1834.

* One of the foremost dioceses of the United States in 1832 was that of Philadelphia. The Catholic population of the city amounted to 25,000 out of a total of 160,000. It had five churches, four large and one small. The diocese had fifty churches, thirty-eight priests, and a Catholic population of upward of 100,000. It was under the care of Rt. Rev. H. Conwell, with Rt. Rev. Francis P. Kenrick as Coadjutor, consecrated in 1830 Bishop of Arath. In Pittsburgh was a convent of Poor Clares, and a small clerical seminary in Philadelphia. There were flourishing congregations in Lancaster, Elizabethtown, Clearfield, Shippensburg, Pittsburgh, etc.

The diocese of New York, erected in 1808, was under the care of Rt. Rev. John Du Bois, 1826-1842; it embraced the states of New York and New Jersey. In 1832 New York City had 30,000 Catholics out of a total population of 200,000. Many of these Catholics were rich and influential, but the far greater number were poor immigrants from almost every country of Europe. In 1783 there was not a single Catholic Church in the city, nor any Catholic priest anywhere in the state. The oldest church, St. Peter's, built with funds collected in Cuba and South America, was erected some time between 1784 and 1790. In 1832 there were four large churches in New York City, also one in Brooklyn, dedicated to St. James. There were also some schools in charge of Sisters of Charity and an orphan asylum. In Albany were many Catholics, who had a large church, an orphan asylum and a school. The diocese had about thirty priests with as many churches. Out of a total population of 2,037,987 in New York and New Jersey there were about 80,000 Catholics.

The diocese of Boston erected in 1808, was in charge of Rt. Rev. Benedict Jos. Fenwick, consecrated in 1825. At that time there were but four priests in the diocese, which embraced all the New England States. In 1832 the number of priests had increased to 20. The first Bishop of Boston was Rt. Rev. John Lefevre de Cheverus, afterward Archbishop of Bordeaux in France and Cardinal. Besides the Cathedral, there was a small chapel in South Boston and a nice church and Ursuline Convent in Charlestown. The latter was soon after destroyed by a fanatical mob. The Catholic Intelligence was published in Boston and the Catholic Press in Hartford. In Maine were many Catholics, whose forefathers had been converted by Gabriel Druillettes, S. J., and other Jesuit missionaries of the seventeenth century. The total population of New England in 1830 was 1,960,915, of whom a little over 15,000 were Catholics.

The diocese of Bardstown was erected by Pope Pius VII.

Stoli iz Jugoslavije

Mi se radi spominjam na našo nekdanjo domovino, radi imamo še stvari, katere so bile tam izdelane, da nas spominjajo na naš kraj in smo celo ponosni na to.

Na slike opazite stol. Taki stoli so izdelani v naši domovini in poslani v Ameriko. Imamo jih veliko v zalogi. Ti stoli so nekaj prav finega, močni in prav pripravljeni so, izdelani so na dvojen način, da imajo sedalo iz mreže ali pa sceloma, kakor kateri želi. Prav komodni so za sedeti, dovolj veliki in prav lahki za prenašati iz sobe v sobo. Lahko jih rabite v vsaki sobi, ker lepo izgledajo. Take stole bi morala imeti vsaka hiša, ker ne stanejo dosti, le \$3.50 KOMAD.

Dobite jih pri nas. Tudi jih pošljame po naročilih v druge kraje. Pišite na

A. CRDINA in SINOVI

6019 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Domaci pa se takoj zglasite ponuj.

"OLIVER" pisalni stroj, vreden \$50, cena \$19.50.
S strašico za slovenske črke č, š, ž, cena \$24.50. Oliver pisalni stroj je najbolj trpezen. Takoj lahko vsak piše.

Hirost pisana dobite z vajo.

MATH. PEZDIR, BOX 772, CITY HALL STA. NEW YORK, N. Y.

Najlepša zavest!

za vsakega človeka je, ako ima za slabe čase in starost kak priljubljenec. S trdno in dobro voljo si pa to lahko vesko omogoči, ako hrani in četudi pomagata vlaža svoje priljubljenke in sigurni zavod, kjer mu "denar delca denar".

Taka prilika nudi se Vam pri nas, kjer sprejemamo vloge na "SPECIAL INTEREST ACCOUNT" in jih obrestujemo po 4% na leto.

Svojim rojakom smo tudi glede denarnih posiljalcev v staro domovino, kakor tudi glede potovanja radi na razpolago ter ilju vsled naših dolgoletnih skušenj lahko ceno in dobro postrežemo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt St. New York, N. Y.

To je pristni Bolgarski Želični Čaj, ki ga izdelujem za bolne ljudi že nad 25 let, da si ozdravijo revmatizem, zaprtje, želodec, jetra, obisti, trebušne bolezni ali da si posvečijo kri.

Da premagate nad prehladom, morate vseti skodelico vrtečega čaja predno ležete v posteli. Hudi prehladi se čestotrat prevržete v influenc ali pljučnice in tisočih ih umre vsako leto.

Cleite na moje ime na redne rumeni skutli — to je pristni Bolgarski Želični Čaj. Pri lekarstvih se prodaja po 35c, 75c ali \$1.25.

Pomnite: Vecje družine naj bi imelo moj večji zavoj, ki zadostuje za pot mesecov. Podignite mi \$1.25 in jaz vam bom takoj poslat. Naslovite me: H. H. Von Schlick, President, 47 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

NAZNANIL

Čeprav jezikom vijedno naznam, da sem z dnem 1. decembra posnel svojo notarsko pisarno na 4905 Butler St., Pittsburgh, Pa., kjer bom sprejemal v izvršilo vsekovrane notarske posle bodisi za Ameriko ali stari kraj. Torej pride ali plišite v bodoče na:

ANTON ZBASNÍK,

Javni notar,
4905 Butler St., Pittsburgh, Pa.

USTAVITE KAŠELJ TAKOJ; VZEMITE SEVERA'S COUGH BALM

Prvi odpomoček — prijetno zdravilo — 25c in 50c.

Severa's Cold and Grip Tablets

povzročajo takojčno odpomoč od prehlada. 50c. — Poskusite najprej pri lekarju

Severa Almanah 1925 za razpečavanje v lekarnah, ali pa od
W. F. SEVERA CO., - CEDAR RAPIDS, IOWA

IZMI V ZALOGI SE NAD 12 LET

PRAVE LUBASOVE HARMONIKE

tri in štiri-vrstna, dva, tri in štirikrat, nemške in francoske uglasione kakor tudi kromatične in pa kovčke. Harmonike so najboljšega dela in spremljene z zapreti.

Imani v zalogi tudi že rabljene harmonike vsekodnevno izdelkov po nizkih cenah.

ALOJS SKULJ,
222 Elysian Pl., Brooklyn, N. Y.

vsek plačilni dan in vložite ga v našo varno in zanesljivo banko. Začudenici boste kako bitro vaši prihranki rastejo in vrlu tega vam plačamo mi po 3% obresti dvakrat v letu ter iste pristejejo h glavnici.

Vlagate lahko v našo banko prav tako zanesljivo kjerkoči živite širok držav, kakor če biste živili v našem mestu. Pišite nam za pojaznino in dobitite odgovor v svojem jeziku.

Ako držite denar doma, izpostavljajte ga raznim nevarnostim, kot tatočom in ognju in dostikrat se ga potroši ali celoma kot ga kdjo potrebuje.

Naša banka ima nad \$740,000 kapitala in rezervnega sklada, kar je znak varnosti za vaš denar.

Skupne denarne vloge pa presegajo čez 5 milijonov dolarjev.

JOLIET NATIONAL BANK CHICAGO IN CLINTON STS.

Wm. Redmond, predst.

Chas. G. Pearce, kasir.

Joseph Dunda, pomoč. kasir.

Pozor krajevna društva K. S. K. Jednote!

Mesec januar, doba četr letnih sej je tukaj. Na teh sejah boste gotovo kaj ukrepali o izboljšanju finančnega stanja društva in njegovem napredku. Velike važnosti pri tem je vprašanje, kje in kako imate društveni denar-naložen? Na veliko obrestno mero ter varno, ali ne?

Mi vam svetujemo, da za denar, kar ga imate na razpolago, kupite pri nas take vrednostne papirje ali bonde, bodisi že mestne, okrajne ali šolske, ki vam donažajo vsaj 6 odstotkov obresti ali več. Bonde lahko vsak dan prodate, ali zamenjate v denar.

K. S. K. Jednote je skoro vse bonde, katere lastjuje pri nas kupila in jih že vedno kupuje, ker jo vedno solidno postrežemo. Sledite K. S. K. Jednote tudi Vi!

Za pojasnila pišite nam v slovenskem jeziku.

A. C. ALLYN & CO.

71 W. MONROE ST., CHICAGO, ILL.

JIRST NATIONAL BANK

Established 1857

PRIDRUŽITE SE NAŠIM
1925 božičnim hranjevalnim klubom.

(1925 Christmas Savings Clubs)

Isti se zdaj ustanavljajo.

Sledeci klubi so vam na razpolago s tedenskimi vplačili:

\$ .25 klub se izplača \$ 12.50 in obresti

\$ .50 klub se izplača \$ 25.00 in obresti

\$1.00 klub se izplača \$ 50.00 in obresti

\$2.00 klub se izplača \$ 100.00 in obresti

\$5.00 klub se izplača \$ 250.00 in obresti

Pristopite danes.

Premoženje te banke znaša \$12,000,000.00

THE OLDEST and LARGEST BANK in JOLIET

Večno hrepenenje.

Nemško spisal F. Klug.
Poslovenil F. O. T.

(Nadaljevanje)

V.

Mirko Požar je zapustil bolnišnico, ne da bi se bil izvzemši dr. Nettinga, od koga poslovil. Srce je bilo prepolno, da bi bil mogel govoriti s tistimi, zaradi katerih je odhajal — in to sta bila Bogdan Jelovec in Marija Svetec.

Bolniški kaplan je že zdavnaj vedel, da ne more dalje občevati z Marijo Svetec z mirnim srečem in sicer zaradi tega, ker ni bilo njegovo srce že dolgo več nevtralno napram njej. Seveda je prav tako dobro vedel, da ostane dekle zanj v večno nedosegljivi dalji. Protestantanski bogoslovec in globokoverna katoličanka bi nikjer in nikdar ne mogla hoditi po isti življenjski poti.

Z ranjenim častnikom je Požar malo govoril o Mariji Svetec, mogel pa je mnogo razbrati iz častnikovih oči, ko so te počivali kakor pomoći proseče otroške oči na pesmici, ki je visela pred bolnikom ob postelji. Kar se njemu, bogosloveu, ni posrečilo, to se bo posrečilo tej deklici; ona ga more rešiti. Potem pa je on odveč, in bolje je, da gre.

In tako je Mirko odšel. Ko je to storil, je tudi njegova duša plavala v hrepenenju po stvareh, ki jih ni mogel doseči.

Najprvo je se enkrat obiskal Njegov oče, ki je živel v majhnem podeželskem mestu kot upokojen uradnik. Tam je ležala pokopana tudi njegova mati, ki je umrla pred dobrim letom. Ko poda Mirko staremu možu roko v slovo, vzame oče črno, žametačko kapico z redkih, sneženo belih las, tako, da so bile njegove zadnje besede skorodne kakemu verskemu obredu. Tresle so se njegove roke, in tresel se je njegov glas, in tresa se je njegova nekoliko upognjena glava, ko je rekel: "Z Bogom, ljubi Mirko!" Večni mogel govoriti starček, četudi bi bil rad še več govoril. Toda v tem glasu je sozvezelo še mnogo drugih zvokov človeške duše, tako mnogo, da je mogel Mirko odgovoriti samo: "Z Bogom, ljubi oče!"

Potem je odšel. Ne da bi se ozrl po starem možu, ki je gledal skozi motne šipe z mokrimi očmi za njim, kakor da je mogel, tako je odhajal Mirko Požar. Stopal je proti pokopališču, da se na grobu posloviti tudi od matere. Ko stoji pred nagrobnim spomenikom, okrog katerega se je oviral mlad bršljan, pade njegov pogled na besede: "Tukaj nimamo stalnega mesta, ampak iščemo prihodnjega." Pozlačene črke so bile tu in tam že zabrisane; toda Mirku se zdi prvikrat, odkar je bil na vsečilišču, da tiči v teh dveh, treh besedah vendar več modrosti, več za vsakdanje življenje uporabne modrosti, kakor v vseh modroslavskih naukah, ki se jih je učil. En list bršljana vzame s seboj, potem pa odidi tudi od tu proč.

Pot ga pelje preko griča, od koder je bilo mogoče pregledati majhno, prijazno mesto. Večerni zvon se je oglašal iz velikega cerkevnega zvonika in iz stolpiča pokopališke kapele. Iz dimnikov je vstajal višnjev dim, rdeče in belo pa so odsevala jabolka in hruske iz zelenja sadnih vrtov, med katerimi se je razprostiralo mesto. Nekje se lajali psi, kričali igrajoči se otroci in na trgu pred vodnjakom, ki se je ohranil v starem, na pol podeželskem krogu kot spomenik preprostoši očetov v sredi lišča malostenih hiš, so udarjali na uho poslušalca zvoki harmonike, ki so jih spremljali glasovi mladih

ju se zdi, kakor da koraka na pol v sanjah. Vsi ti ljudje prosijo, da naj se vojskujejo odhajajoči za brambo in varstvo ogrožene domovine. Zadnje, kar je še videl nekdanji bolniški kaplan in sedanji vojnik, predno je vstopil v vlak, ki bila neka sestra od Rdečega Kriza, ki mu je mahala z robcem. Leta ni bila prav nič podobna Mariji Svetec, toda misel na deklico je šinila preko Požarjeve glave in ga ni več zapustila med celo, dolgo vožnjo po vlaku, ki je sledila odkorakanju kakor kakor dolgočasna godba po prvi sijajnih uvodnih zvokih.

Dalje prihodnjic

Posojilnice v državi Ohio

Konec julija, 1923, so se zbrali zastopniki posojilnic iz vseh delov naših Združenih držav v Tacoma, Wash., da se pogovore o delovanju posojilnic v preteklosti in ukrepane, kar bi največ koristilo v bodočnosti.

Na tej seji je bilo poročano, da štejejo posojilnice nad 7 milijonov članov in da premoženje teh ljudskih zavodov znaša nad 7 in pol milijonov dolarjev.

Katera druga korporacija se mora ponašati, tolkini številom članov? z člani, ki si morata ne biti prihranili enega centa, če ne bi bilo ravno radi teh posojilnic.

Posojilnice jih učijo kako se more človek privaditi avtomatično varčevati, po enem znanim slovenskem izreku:

"Zrno do zrna pogaja, kamen do kamna palaca."

Ko se je tedaj na tej konferenci vprašalo, kako je mogoče, da ta ogromna organizacija napreduje s posočenjem silo, bodisi v članstvu, bodisi v premoženju, je predsednica govorila:

"Nad sedem milijonov žena in otrok oznanjuje blagovest varčevanja. Naše geslo je lelo in pomoč onim, ki rabijo strehe. Naša dolžnost je učiti žene varčevanja, da bodo nekoč lahko imeli svoj dom in tako postali neodljivi del naših držav."

Ko človek čita te vznesele številke, si gotovo misli: "tak napredek je mogoč le tedaj, če države s svojimi zakoni predpostavljajo posojilnice."

Vendar, žalibog ni temu tako. Kar je tiče posojilnic, ima vsaka država svoje postave. Nekatere boljše, druga slabše. Vsekakor pa nas tukaj zanimajo le naše lomače postave, zakoni države Ohio in o tem hočem kratko govoriti.

Tovariši! Pokazati hočemo, da se znamo boriti — morebiti bomo tudi morali pokazati, da znamo umreti. Naše življenje in naša smrt je v božjih rokah. Zato pa proč z misli na dom, na ženo in otroke! Pogled krviku k Tistem, ki odloča usodo ljudi in narodov . . . !"

In nato se majhna strumna postava polkovnika vzpmi in zapoveduje, kakor da je eden izmed nadangelov, ki spremljajo armado. "Ves polk — k molitvi!"

Za minuto se vpognejo glave vseh, potem pa se vzpmo kvišku, in glasni zvoki vojaške godbe, skoro vriskanje podobni, potegnje v valovje navdušenja vsega izmed mož, ki odhajajo enakih in strurnih korakov, da za domovino zmagojajo ali umro.

Zraven Požarja stopa neki deželnai brambovec. Temu manha v slovo mlada, vsa objokana z otrokom na roki. S solzami v očeh odzdravlja mož pozdrave, toda potem potegne vrtine ljudskih množic ženo z otrokom. Ko se mož ozre po zgrešeni ženi, zgubi smer. "Na prej, tovariš!" mu zakliče na lahko Požar; toda naenkrat, sam ne ve, zakaj, se mu zdi, kakor da mu je nekdo na uho zaščepatal: "Tukaj nimamo stalnega mesta, ampak iščemo prihodnjega."

V boj odhajajoči korakajo po cestah garnizijskega mesta skozi množico ljudstva, ki se je gnetlo na lev in desni. Požar-

kaj nekaj podatkov o takojem novi King-ovi postavi (King Bill), ki je bila pripravljena od združenih posojilnic in predstavljena pred zbornico po državnem poslancu King-u in skoraj soglasno sprejeta. Tozadnji predpis in določbe za posojilnice so označeni v ohijskem državnem zakoniku Section 9643-1, 9643-4, 9645, 9649, 9650, 9670, 9673 in tolmačenja teh postav od državnega pravnikov (Opinions of the Attorney General of the State of Ohio), znana pod številko 492 in izdana meseca junija, 1923.

Ti členi zakonov dajejo držišču isto moč in pravico regulativni superintendent posojilnic in kontrolirati inkorporiranje novih posojilnic, kakor jo ima državni bančni nadzornik pri ustanovitvi novih bank. Gorji omenjeni člen natančno regulira prodajo delnic z dokladom, ali brez doklade itd.

Konečno naj se na kratko ponovim misli, izražene v začetku tega članka. Ljudje bolj in bolj spoznavajo potrebo in korist posojilnic. Dočim imajo banke svoje široko polje v trgovskih stvareh, kamor posojilnice postavno ne morejo posegati, naj banke ne zavidajo posojilnicam njihove glavne naloge pomagati ljudem do lastnih domov. Mi Slovenci v Clevelandu smo srečni in ponosni, da imamo svojo posojilnico The International Building & Loan Association, ki vestevo vrši svojo dolžnost napram vsem rojakinom brez razlike. Posojilnica je pomagala že čez nad 400 ljudem do svojih domov in vlagateljem je vedno od svojega začetka plačevala obresti po pet percent.

Katera druga korporacija se mora ponašati, tolkini številom članov? z člani, ki si morata ne biti prihranili enega centa, če ne bi bilo ravno radi teh posojilnic. Posojilnice jih učijo kako se more človek privaditi avtomatično varčevati, po enem znanim slovenskem izreku: "Zrno do zrna pogaja, kamen do kamna palaca."

Ko se je tedaj na tej konferenci vprašalo, kako je mogoče, da ta ogromna organizacija napreduje s posočenjem silo, bodisi v članstvu, bodisi v premoženju, je predsednica govorila:

"Pri nas je redko kedaj razprodaja, in kadar je, se vrši v vašo korist. Izplačalo se vam bo, ako prideite in se prepričate.

Opomba: Pri tej razprodaji se bo računala mala odškodnina za morebitna popravila oblek in hlač.

Nujna Razprodaja.

Še nikdar v zgodovini clevelandskih Slovencev se ni dalo kupiti moške in deške oprave po tako izredno znižanih cenah kot lahko kupite na tej razprodaji. Pridite in prepričajte se! Ne odlašajte!

**RAZPRODAJA TRAJA
DO SOBOTE, 31. JAN., 1925**

NE POZABITE PROSTORA, 6217 ST. CLAIR AVE.

V vašo lastno korist je, ako si nakupite dobrega zimskega blaga za mali denar. Izplačalo se vam bo, da kupite sedaj, ker so izvanredno znižane cene.

Velika zaloga moške in deške oprave mora biti razprodana, ker potrebujem denar.

Pri nas je redko kedaj razprodaja, in kadar je, se vrši v vašo korist. Izplačalo se vam bo, ako prideete in se prepričate.

Opomba: Pri tej razprodaji se bo računala mala odškodnina za morebitna popravila oblek in hlač.

John Gornik,

KROJAČ IN TRGOVEC Z MOŠKO OPRAVO.

6217 ST. CLAIR AVE.

CLEVELAND, O.

5%

SKLEP ZA NOVO LETO

KER VEM, da je Slovenska Posojilnica na najboljši finančni podlagi

KER VEM, da dobim tam večje obresti, kakor na drugih zavodih

KER VEM, da v potrebi dobim tam večje posojilo, da si zgradim dom

KER VEM, da povprečne obresti za posojilo so manjše, kakor če vzamem druge prvi in drugi mortgage

KER VEM, da je direktorij določil, da vse vloge narejene pred 15. januarjem, 1925, nosijo obresti od prvega januarja naprej

HOČEM vložiti ves svoj prihranjeni denar v

The International Building & Loan Association,

6235 St. Clair Ave.

CLEVELAND, OHIO.

ki

plačuje obresti po

5%

Renčni na ljubo navajam tu-